

Aftale om kommunernes økonomi for 2020

---

6. september 2019

---

1. Indledning

Kommunerne står for hovedparten af den borgernære velfærd. Kommunale medarbejdere og ledere yder hver dag en stor indsats for at levere god og nærværende velfærd til borgerne. Samtidig arbejdes der i hele landet på at nytænke og styrke kvaliteten i velfærdsydelse og frigøre yderligere ressourcer til borgernær service.

Den demografiske udvikling betyder, at der i de kommende år vil være flere plejkrævende ældre og flere små børn i Danmark. Flere borgere vil derfor have brug for velfærdsydelser. Regeringen og KL er enige om, at aftalen om kommunernes økonomi for 2020 dækker den demografiske udvikling og samtidig giver mulighed for at udvikle kernevelfærden og ansætte flere velfærdsmedarbejdere.

Regeringen ønsker at styrke den borgernære velfærd og vil derfor blandt andet iværksætte et arbejde med en samlet børneplan og lancere et udspil på sundhedsområdet. Regeringen vil invitere KL til et fælles arbejde med henblik på at forberede et solidt grundlag for børneplanen, ligesom KL forud for udspillet på sundhedsområdet vil blive inddraget med henblik på at drøfte udfordringerne på området og komme med input til løsninger herpå. Regeringen ønsker ligeledes at gennemføre en selvstyrereform. Forud for et regeringsudspil på området ønsker regeringen en inddragende proces med KL, Danske Regioner, personalegrupper og øvrige interessenter.

Regeringens ambitioner for udviklingen af velfærdsområderne er store. Ikke alt kan indfries på én gang, og forudsætningen er, at der føres en ansvarlig økonomisk politik. Regeringen og KL er enige om, at en fortsat stærk offentlig sektor også nødvendiggør fortsat omstilling og effektivisering for at kunne udvikle og forbedre velfærden. Regeringen og KL vil samarbejde om at skabe de bedst mulige rammer for den videre udvikling af den kommunale sektor.

2. Kommunernes økonomiske rammer for 2020

Det kommunale udgiftsloft er udgangspunktet for den kommunale serviceramme for 2020. Regeringen og KL er enige om at løfte dette udgangspunkt med 2,2 mia. kr. Den kommunale serviceramme udgør derved samlet set 261,8 mia. kr. Hertil kommer yderligere reguleringer i medfør af DUT mv.

Regeringen og KL er dertil enige om, at kommunerne inden for eksisterende rammer kan frigive 0,5 mia. kr. i 2020 i form af en Velfærdsprioritering. Det sker ved en række initiativer, som understøtter en bedre ressourceanvendelse. Samtidig afskaffes det kommunale moderniserings- og effektiviseringsprogram således, at det kommunale udgiftsloft fremover ikke indeholder en årlig nedregulering på 0,5 mia. kr.

Samlet giver det mulighed for at prioritere i alt 2,7 mia. kr. i 2020 til at dække den demografiske udvikling og udbygge kernevelfærden, herunder flere velfærdsmedarbejdere, til gavn for borgerne.

Derudover prioriteres 0,1 mia. kr. i 2020 og frem til at understøtte kommunernes arbejde med at opspore ensomme ældre og bekæmpe ensomhed, tab af livsmod, sorg og selvmord blandt ældre borgere. Endvidere omlægges puljen til en værdig ældrepleje på 1,0 mia. kr. i 2020 til særtilskud med henblik på at understøtte en værdig ældrepleje.

Regeringen og KL er enige om, at kommunernes investeringer i 2020 udgør 19,1 mia. kr., som sikrer gode muligheder for at investere i de fysiske rammer for velfærden.

Regeringen og KL er enige om, at det er en central forudsætning for økonomiaftalen, at både den aftalte kommunale serviceramme og anlægsramme i 2020 overholdes i budgetterne og regnskaberne. For at understøtte aftaleoverholdelse og en sund økonomisk styring vil parterne i fællesskab arbejde for at nedbringe kommunernes høje likviditet. Dette kan bl.a. gøres ved afvikling af den kommunale gæld.

Af hensyn til de offentlige finanser og efterlevelse af budgetloven er der fastsat et loft over de kommunale investeringer i 2020. Dermed er 1 mia. kr. af kommunernes bloktilskud betinget af, at kommunernes budgetterede anlægsudgifter holder sig inden for den aftalte anlægsramme. Samtidig er 3 mia. kr. af kommunernes bloktilskud betinget af kommunernes aftaleoverholdelse i budgetterne for serviceudgifterne i 2020.

Der afsættes en lånepulje på i alt 250 mio. kr. målrettet investeringer med effektiviseringspotentiale ved fx at give grundlag for lavere driftsudgifter på sigt. Derudover afsættes en lånepulje på 400 mio. kr. målrettet kommuner med behov for større strukturelle investeringer på de borgernære områder.

Udgangspunktet for fastsættelsen af bloktilskuddet til kommunerne i 2020 er en uændret kommunal skattefastsættelse i 2020 for kommunerne under ét. Hvis der for 2020 sker en skatteforhøjelse for kommunerne under ét, vil der i medfør af gældende lov ske en modgående regulering af bloktilskuddet svarende til overskridelsen.

Der er i lighed med *Aftale om kommunernes økonomi for 2017* enighed om, at nogle kommuner skal have mulighed for at hæve skatten i 2020 inden for en ramme på 200 mio. kr. Forudsætningen herfor er, at andre kommuner sætter skatten tilsvarende ned. Med henblik på at understøtte dette etableres der en tilskudsordning til de kommuner, som nedsætter skatten i 2020. Tilskudsprocenten kan højst udgøre 75 pct. af provenutabet i 2020, 50 pct. i 2021 og 2022 og 25 pct. i 2023. Tilskudsordningen finansieres af staten. Hvis der gennemføres skatnedsættelser på over 200 mio. kr., nedsættes tilskudsprocenten.

Regeringen og KL er enige om at videreføre det ekstraordinære finansieringstilskud på 3,5 mia. kr. i 2020, hvoraf 2 mia. kr. fordeles på baggrund af kommunernes grundlæggende økonomiske vilkår.

Regeringen og KL er enige om, at særtilskudspuljen til særligt vanskeligt stillede kommuner forhøjes til 350 mio. kr. i 2020. Hertil afsættes en lånepulje på 500 mio. kr. med henblik på styrkelse af likviditeten i vanskeligt stillede kommuner.

Regeringen og KL er samtidig enige om, at der for kommunerne under ét vil være balance i den kommunale økonomi i 2020 med nedenstående forudsætninger.

Tabel 1

Balance for kommunerne i 2020

Mio. kr., 2020-pl	Aftale
Serviceudgifter, netto	261.828
Aktivtetsbestemt medfinansiering	23.009
Overførsler	73.807
Udgifter til forsikrede ledige mv.	10.257
Bruttoanlæg (ekskl. ældreboliger)	19.100
Øvrige udgifter	917
Udgifter i alt	388.918
Skatteindtægter	-302.462
Bloktilskud mv.	-72.627
- Heraf betinget bloktilskud	-4.000
Beskæftigelsestilskud	-10.257
Øvrige indtægter	-7.572
Indtægter i alt	-392.918

Regelforenklinger

Forenkling af regler rummer et betydeligt potentiale for enklere arbejdsgange og bedre systemunderstøttelse i den offentlige sektor, hvorved der kan frigøres tid fra administration til kerneopgaver på de store velfærdsområder. Regeringen, KL og Danske Regioner er på den baggrund enige om at nedsætte en task force, der løbende skal identificere statslig regulering, som kan forenkles med bedre velfærd for øje. Task forcen skal ligeledes løbende drøfte konsekvenserne af den måde, som statslig regulering forvaltes i praksis.

Anvendelse af eksterne konsulenter

Der er en høj faglighed i den offentlige sektor og mange dygtige medarbejdere. Dermed er der potentiale for at løse flere opgaver uden brug af eksterne konsulenter. Det kan frigøre ressourcer til at forbedre velfærden. Regeringen, KL og Danske Regioner er på den baggrund enige om at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal se på veje til at nedbringe anvendelsen af eksterne konsulenter i stat, kommuner og regioner og løbende følge op på, om udviklingen går i den rigtige retning.

Velfærdsprioritering

Kommunerne har siden kommunalreformen arbejdet med at skabe og hjemtage effektiviseringsgevinster med henblik på at kunne forbedre den kommunale service og skabe råderum til nødvendige omstillinger. Det er blandt andet sket gennem innovation og udvikling af nye arbejdsmetoder, tilpasning af institutionsstrukturer, indførelse af ny teknologi, effektive indkøb mv.

Borgerne forventer, at den offentlige service følger med udviklingen i den almindelige velstand. Samtidig er mange kommuner udfordret af, at der igennem mange år har været en bevægelse fra land til by både mellem kommunerne og inden for kommunegrænserne. Det er en økonomisk udfordring i både tilflytnings- og fraflytningsområder. Regeringen og KL er enige om, at borgere i alle dele af landet kan forvente en god velfærdsservice.

Regeringen og KL er på den baggrund enige om at understøtte en fortsat udvikling af den kommunale opgaveløsning igennem et flerårigt strategisk samarbejde. Regeringen og KL er samtidig enige om, at de kommunale medarbejdere, ledere og politikere er de centrale aktører, som skal drive denne omstillings- og udviklingsproces i tæt samspil med kommunens borgere. Regeringen og KL er derfor også enige om, at de gevinster, der realiseres i forbindelse med samarbejdet, skal fastholdes i den enkelte kommune og bidrage til en videreudvikling af den borgernære velfærd med udgangspunkt i borgernes forventninger samt bidrage til finansieringen af nødvendige tilpasninger.

Samarbejdet vil indeholde tre overordnede spor:

- Innovation på velfærdsområderne
- Frigørelse af ressourcer gennem effektiv drift
- Flerårigt sigte i budgetsamarbejdet

Innovation på velfærdsområderne

Indholdet i og tilrettelæggelsen af den kommunale velfærdsservice ændrer sig løbende med henblik på at sikre, at borgerne får den bedst mulige velfærdsservice inden for de givne økonomiske rammer. Nogle ændringer er naturligvis drevet af ny lovgivning, men mange ændringer er startet "nedefra" og har ført til ændringer, der giver bedre velfærd for pengene. I nogle tilfælde har det også inspireret til ny lovgivning, som sikrer bedre rammer for indsatsen. Dette spor skal understøtte en fortsat udvikling med fokus på bl.a. forebyggelse, rehabilitering, helhedsorienterede indsatser og en sammenhængende offentlig sektor.

Frigørelse af ressourcer gennem effektiv drift

Der er et vedvarende fokus i kommunerne på, at så mange ressourcer som muligt kommer ud og gør gavn på velfærdsområderne. Det har bl.a. været igennem mere effektive indkøb, administrative effektiviseringer, automatisering, standardisering, tværkommunale samarbejder og nye organisationsformer i øvrigt mv. Regeringen og KL er enige om, at kommunerne også i de kommende år vil have fokus på at frigøre ressourcer til borgernær velfærd bl.a. gennem administrative effektiviseringer, indkøb, digitalisering, automatisering mv.

Regeringen og KL er enige om løbende at følge op på fremdriften i kommunernes arbejde med at frigøre ressourcer til velfærdsområderne og følge med i udviklingen af resultater. Som grundlag for den opfølgning vil KL årligt udarbejde en redegørelse, som bl.a. beskriver, hvordan de identificerede muligheder for bedre ressourceudnyttelse bliver udbredt i kommunerne og giver indblik i udviklingen i de resultater, som kommunerne skaber for og med borgerne på de enkelte velfærdsområder.

Flerårigt sigte i budgetsamarbejdet

Parterne er enige om i fællesskab at analysere og vurdere mulighederne for i højere grad at give elementer i økonomiaftalerne et flerårigt sigte med henblik på at understøtte kommunernes langsigtede planlægning.

Øvrige økonomiske forudsætninger

Det er forudsat i aftalen, at kommunernes overførselsudgifter vil udgøre 73,8 mia. kr. i 2020, og at kommunernes udgifter til forsørgelse og aktivering af forsikrede ledige mv. vil udgøre 10,3 mia. kr. i 2020.

De øvrige økonomiske forudsætninger for den kommunale økonomi i 2020 fremgår af *boks 1*.

Boks 1

Øvrige økonomiske forudsætninger

Bidrag til regionerne

Udgangspunktet for kommunernes grundbidrag på udviklingsområdet for 2019 var 135 kr. pr. indbygger. Som følge af lov om erhvervsfremme, som udmønter aftale mellem den daværende regering og Dansk Folkeparti om forenkling af erhvervsfremmesystemet af maj 2018, er udviklingsbidraget for 2019 korrigeret til 109 kr. pr. indbygger. For 2020 vil pris- og lønreguleringen indebære, at udgangspunktet for bidragsfastsættelsen vil være et grundbidrag på 112 kr. pr. indbygger på udviklingsområdet. Reguleringen er fastsat på basis af et skøn for den regionale pris- og lønudvikling fra 2019-2020 på 2,3 pct. inkl. medicin.

Den kommunale balance i 2020 tager højde for, at der er sammenhæng mellem kommunernes forventede medfinansiering på sundhedsområdet og det aftalte udgiftsniveau for regionerne. Kommunernes aktivitetsbestemte medfinansiering af regionernes sundhedsvæsen er i 2020 forudsat til 23.009 mio. kr.

Pris- og lønudvikling

Der anvendes et skøn for pris- og lønudviklingen for kommunerne fra 2019-2020 for de samlede udgifter inkl. overførsler på 2,4 pct. PL-skønnet for serviceudgifter (ekskl. overførsler) er 2,7 pct. fra 2019-2020, og PL-skønnet for anlægsudgifter er 1,9 pct. fra 2019-2020. Der er forudsat en satsreguleringsprocent for 2020 på 2,0 pct.

3. Børn og unge

Det er afgørende for børns læring, trivsel og udvikling, at de har adgang til dagtilbud og undervisning af høj kvalitet. Alle børn skal trives, udvikle sig og blive så dygtige, som de kan. Gode dagtilbud og en stærk folkeskole er samtidig en forudsætning for at modvirke negativ social arv og fremme integrationen af børn med anden etnisk baggrund. Derfor er det vigtigt, at alle børn – både børn med og uden særlige behov – udvikles og kan rummes i fællesskabets institutioner.

Dagtilbud

Det er afgørende, at alle børn får en god start på livet, og at der er lige muligheder for børn uanset social baggrund. Derfor er velfungerende dagtilbud afgørende. Størstedelen af danske børn går i dagtilbud, som løfter en væsentlig samfundsopgave, men der er enighed om, at kvaliteten i de kommende år skal højnes til gavn for alle børn.

Regeringen har med *Retfærdig retning for Danmark* aftalt at fremlægge en ambitiøs børneplan, som skal forbedre forholdene for børn og personale i daginstitutioner gennem en langsigtet investeringsplan frem mod 2025, der sammentænker normeringer, uddannelse, kvalitet og ledelse. Børneplanen vil bl.a. betyde, at der gradvist frem mod 2025 indføres lovbundne minimumsnormeringer i daginstitutioner, at der sikres uddannelse af mere pædagogisk personale, og at der som følge af minimumsnormeringer ansættes pædagogisk personale ud over den forøgelse, der følger af det demografiske træk.

Regeringen har tilkendegivet, at KL vil indgå i et fælles arbejde med at forberede et grundlag for børneplanen. Regeringen og KL er enige om at drøfte elementerne i planen løbende, ligesom andre relevante interessenter vil blive inddraget løbende.

Regeringen og KL er derudover enige om at fortsætte samarbejdet om implementeringen af den pædagogiske læreplan samt at følge op på sidste års aftale om, at et kvalitetsløft kræver et fortsat fokus på gode data og viden med henblik på bl.a. at identificere faktorer, der kendetegner dagtilbud af høj kvalitet. Dette skal understøtte kommunernes prioritering på området og den daglige ledelse.

Folkeskolen

Der er brug for et tæt samarbejde om at sikre folkeskolen de nødvendige rammer og ressourcer, så lærerne kan give alle elever en undervisning af høj kvalitet. Regeringen vil derfor bakke op om den aftale, som Danmarks Lærerforening og KL har indgået om en "Ny Start". Regeringen og KL er desuden enige om i fællesskab at følge og fremme implementeringen af aftale om justeringer af folkeskolen fra januar 2019. Der er enighed om:

- At kommunerne styrker kvaliteten i den understøttende undervisning, så alle elever oplever en varieret skoledag med differentierede undervisningsformer, åben skole, bevægelse og lektiehjælp. Regeringen og KL vil følge op på, om de afsatte midler via kvalitetsløftet af den understøttende undervisning kommer eleverne til gavn.

- Målsætningen om fuld kompetencedækning udskydes fra 2020 til 2025, og delmålet om 90 pct. kompetencedækning udskydes fra 2019 til 2021 med henblik på at styrke kommunernes forudsætninger for at leve op til målsætningen og nedbringe brugen af vikarer i folkeskolen. Regeringen og KL er enige om, at det for kommunerne er muligt at bruge det statslige tilskud til kompetenceudvikling frem til 2025.

Regeringen og KL er enige om, at KL vil blive inddraget i, hvordan der skal følges op på kvalitetsløftet i den understøttende undervisning, herunder i udmøntningen af indholdskrav i kvalitetsrapporten med henblik på, at kvalitetsrapporten i højere grad kan understøtte den lokale ledelse og kvalitetsudvikling.

Folkeskolen skal bidrage til at sikre, at alle børn får gode udfoldelsesmuligheder. Parterne er enige om, at der igangsættes en evaluering af inkluderende læringsmiljøer med afsæt i ambitionen om, at alle elever i udgangspunkt skal modtage undervisning i almenmiljøet. Evalueringen skal have fokus på elever med særlige behovs faglige udvikling og trivsel, ressource-trækket og rammerne for understøttelse i både almenmiljøet og specialområdet. Det vil dertil blive belyst, om der i de lovgivningsmæssige rammer er hindringer for arbejdet med inkluderende læringsmiljøer. Desuden vil der ses nærmere på, om der er gode erfaringer med fx mellemformer mellem almene og specialtilbud, institutionernes prioritering af ressourcer og en opfølgning på anbefalingerne fra inklusionseftersynet.

Styrket tilgang til erhvervsuddannelserne

Med udgangspunkt i aftalen *Fra folkeskole til faglært* af november 2018 er regeringen og KL enige om at bidrage til, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse efter grundskolen. KL vil desuden understøtte kommunernes indfrielse af de nationale målsætninger om søgning til erhvervsuddannelserne. Kommunerne vil udarbejde lokale måltal for søgningen til ungdomsuddannelserne og offentliggøre en handlingsplan for, hvad kommunen vil gøre for at øge søgningen til erhvervsuddannelserne, hvis søgetallet ligger under 10 procent. KL vil blive inddraget i opfølgningen på lovgivningen med det sigte, at den er udgiftsneutral.

Eleverne i folkeskolen skal i højere grad udfordres i deres valg af ungdomsuddannelse og skal have en mere sammenhængende introduktion til de mange muligheder, der findes. Derfor vil den enkelte kommune udarbejde en sammenhængende kommunal plan for indsatser vedr. unges afklaring af uddannelsesvalg, som understøtter, at kommunerne systematisk og aktivt arbejder for at øge søgningen til erhvervsuddannelserne. Kommunerne opfordres herudover til at indgå samarbejder mellem erhvervsskoler og folkeskoler med henblik på at styrke praksisfagligheden i folkeskolen.

Forberedende grunduddannelse

Regeringen og KL er enige om, at det er afgørende, at den ny Forberedende Grunduddannelse (FGU) kommer godt fra start. FGU løfter en vigtig opgave i forhold til at sikre, at unge uden uddannelse og job kommer godt videre efter grundskolen og rustes til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller opnå varigt fodfæste på arbejdsmarkedet. Regering og KL er enige om at følge tæt op på reformens økonomi og resultater. Regeringen og KL er enige om, at kommunerne aktivt støtter op om og prioriterer FGU'en som et tilbud til unge under 25

år, der har behov for faglig eller personlig afklaring, inden de kan påbegynde en ungdomsud-
dannelse eller job. FGU skal være et tilbud for unge, der har behov for afklaring om deres
fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesvej.

4. Det specialiserede socialområde

Alle mennesker – uanset forudsætninger og opvækst – har ret til et liv med gode muligheder
og til at være en del af fællesskabet. Et udsat barn må ikke blive en udsat voksen. Børn og
unge med særlige behov skal have den hjælp, der skal til for, at de kan udvikle sig og trives.
Og voksne med funktionsnedsættelser eller sociale problemer skal støttes, så de bedst mu-
ligt kan mestre eget liv.

Stadig flere børn og voksne rammes imidlertid af en psykiatrisk lidelse. Det er en bekym-
rende udvikling og en stor økonomisk udfordring for kommunerne. Kommunerne har således
de seneste år oplevet et udgiftspres på området som følge af, at flere borgere søger hjælp på
socialområdet. Samtidig oplever både medarbejdere og borgere, at det kan være vanskeligt
at navigere i de mange regler, der er for hjælpen til borgere med komplekse udfordringer.
Derfor er der behov for at skabe rammerne for, at medarbejdernes faglighed kan sættes
bedre i spil, så sociale indsatser over for borgerne får et mere sammenhængende, helheds-
orienteret og langsigtet fokus.

Barnet i centrum

Kommunerne har gennem en årrække haft fokus på den tidlige og forebyggende indsats og
foretaget omlægninger på området. Det er fornuftige tiltag, fordi investeringer i tidlige insat-
ser både menneskeligt og økonomisk ofte kan svare sig. Men samtidig kan der konstateres
en markant stigning i antallet af børn og unge med psykiske diagnoser og mistrivsel, og an-
bragte unge klarer sig fortsat markant dårligere senere i livet.

Hvis udsatte børn skal løftes til at klare sig bedre, skal vi have brudt de mønstre, der forrin-
ger deres muligheder og fremtidsudsigter. Vi skal investere i tidlige indsatser, vi skal handle
på baggrund af viden, og vi skal give socialrådgivere og andre fagpersoner de bedste mulig-
heder for at sætte barnet og familien i centrum uden unødigt bureaukrati. Der er imidlertid
stadig begrænset konkret viden om de forebyggende indsatsers kortsigtede og langsigtede
effekter. Arbejdet med målrettede investeringer skal derfor fortsat udvikles, fordi langsigtede,
strategiske investeringer kan gavne den enkelte borger og samfundet som helhed.

Regeringen og KL er derfor enige om at drøfte, hvordan vi kan tilbyde udsatte børn en tidli-
gere og mere sammenhængende indsats, hvor fx sundhedsplejersker, skole og familiebe-
handlere mv. er samlet om at støtte barnet og familien. Regeringen og KL er desuden enige
om at sikre, at reglerne understøtter, at barnet får den bedst mulige indsats, og et fælles ar-
bejde skal derfor afdække regelgrundlaget og den kommunale praksis på området.

Et nyt og fælles samarbejde

Der har været en betydelig stigning i antallet af borgere, som modtager en social indsats efter
serviceloven. Det skyldes både en omlægning mod tidligere og lettere indsatser, og at der

har været en positiv udvikling i levetiden hos borgere med visse typer af fysiske og psykiske handicaps, men også en udvikling, hvor flere børn og voksne diagnosticeres med en psykiatrisk lidelse. Det udfordrer kommunerne.

Parterne vil derfor igangsætte et nyt og fælles samarbejde og i fællesskab undersøge, hvad der ligger bag den store aktivitetsstigning, der har været på socialområdet. Et fælles arbejde skal danne grundlag for en drøftelse af, hvordan indsatsen tilrettelægges og prioriteres mest hensigtsmæssigt for forskellige målgrupper. I arbejdet inddrages kommunernes erfaringer med rehabilitering og med at iværksætte hurtige og lette forebyggende indsatser, som kan støtte borgerne, inden de får behov for mere indgribende indsatser. Herudover vil erfaringer fra udlandet blive inddraget i arbejdet.

Regeringen og KL vil som en del af det nye, fælles samarbejde også undersøge kommunernes tildeling (visitation) til konkrete indsatser på det specialiserede voksenområde, ligesom parterne vil afdække, om der er behov for at give kommunerne bedre lovgivningsmæssige rammer for at arbejde forebyggende. Endelig vil parterne igangsætte initiativer, der bidrager til at skabe mere gennemsigtighed i takststrukturen.

Regeringen og KL vil invitere Folketingets partier og relevante interessenter til at være en del af det nye, fælles samarbejde.

En helhedsorienteret indsats for borgere er med komplekse problemer

Et bredt flertal i Folketinget har indgået en principaftale om en ny hovedlov, som skal skabe rammerne for en helhedsorienteret indsats for borgere med komplekse behov med det formål, at flere bliver i stand til at mestre eget liv og komme i beskæftigelse. Regeringen vil samtidig have et særligt fokus på de allermest udsatte.

Borgere er hele mennesker, der skal behandles sådan. Regeringen og KL er derfor enige om, at borgere med komplekse problemer skal modtage en sammenhængende og helhedsorienteret indsats. Den kommende, nye hovedlov om en helhedsorienteret indsats til borgere med komplekse problemer og lovgivningen om den sammenhængende ungeindsats skal understøtte denne indsats. Loven vil skabe grundlag for, at kommunerne på baggrund af en konkret individuel vurdering kan tilbyde borgeren en samlet indsats på tværs af social-, beskæftigelses-, sundheds- og uddannelsesområdet. For borgere, der ønsker at modtage en helhedsorienteret indsats efter den nye hovedlov, vil denne således erstatte indsatsen efter sektorlovene. KL vil blive inddraget i arbejdet med den nye hovedlov.

Regeringen og KL er enige om i fællesskab at forberede implementeringsunderstøttelsen af den nye hovedlov, som mange steder vil forudsætte en væsentlig omstilling af den nuværende indsats for borgere med komplekse behov.

Tæt samarbejde om bedre data

Regeringen og KL er samtidig enige om at fortsætte det tætte samarbejde om bedre data på socialområdet bl.a. med et særligt fokus på tilvejebringelse af sammenlignelige, individbaserede udgiftsdata og på at udbygge den socialøkonomiske investeringsmodel (SØM). Bedre

data på socialområdet kan sikre bedre kvalitet og styringsmuligheder for kommunerne, regionerne og staten ved at give større viden om indsatser, omkostninger og effekten af de konkrete sociale indsatser.

Rimelig individuel tilpasning

Regeringen og KL er enige om, at retten til rimelig individuel tilpasning tydeliggøres i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap i forhold til dagtilbud til børn og i forhold til folkeskolen. Parterne er enige om, at en sådan tydeliggørelse ligger inden for de eksisterende økonomiske rammer.

Mere nuancerede danmarkskort

Parterne er enige om, at det er væsentligt løbende at have fokus på udviklingen i kvaliteten af kommunernes sagsbehandling på socialområdet, idet høj kvalitet i sagsbehandlingen er afgørende for borgernes retssikkerhed. Parterne er ligeledes enige om, at de årlige danmarkskort over afgørelsesprocenter i Ankestyrelsen vil kunne bidrage til denne vigtige dagsorden, men at de i den nuværende udformning giver et for unuanceret billede af kvaliteten i sagsbehandlingen. Regeringen og KL vil derfor samarbejde om at tilvejebringe et forbedret datagrundlag, så fremtidige danmarkskort bliver mere nuancerede.

Ungdomskriminalitet

Regeringen og KL er enige om, at der skal foretages en evaluering af ungdomskriminalitetsreformen, som blandt andet skal se på, om reformens økonomiske konsekvenser lever op til det forudsatte. Evalueringen skal bl.a. følge op på udviklingen i antallet af sager og indholdet i nævnets afgørelser

Selv møderprincip

Selv møderprincippet indebærer, at borgere selv kan henvende sig til og blive indskrevet på herberger, kvindekrisecentre og i forbindelse med ambulante alkoholbehandling uden en forudgående kommunal visitation. Der ligger væsentlige hensyn bag selv møderprincippet – som derfor fastholdes - ikke mindst hensynet til at kunne yde akut hjælp. Kommunerne oplever imidlertid en udvikling, hvor tilbud omfattet af selv møderprincippet har stigende priser, samtidig med at de lovgivningsmæssige rammer kan udgøre en barriere for en helhedsorienteret hjælp til borgerne. Regeringen og KL er derfor enige om at iværksætte et arbejde, der skal munde ud i forslag til, hvordan der sikres bedre sammenhæng mellem kvalitet i tilbuddene, takster og den øvrige hjælp til borgerne.

5. Sundhed og ældre

Kommunerne indtager en central rolle i det nære sundhedsvæsen, hvor flere opgaver skal løses tættere på borgerne. En fortsat udvikling af det nære sundhedsvæsen er vigtig for at sikre sammenhængende og omkostningseffektive sundhedsindsatser til ældre og mennesker med kroniske sygdomme eller psykiske lidelser. Det er samtidig vigtigt at øge kvaliteten og synlighed om resultater i de opgaver, der løses i det nære sundhedsvæsen.

De nationale mål på sundhedsområdet understøtter en udvikling i den kommunale sundhedsindsats med fokus på øget sammenhæng for patienterne og mest sundhed for pengene. Udviklingen af kvalitetsindikatorer på ældreområdet forventes tilsvarende at kunne bidrage til øget fokus på lokal kvalitetsudvikling og resultater for borgerne.

Regeringen og KL er enige om, at kommunerne skal styrke den nære sundhedsindsats, så u hensigtsmæssige indlæggelser på sygehusene undgås, og der sikres større sammenhæng for patienterne i mere patientnære rammer. Regeringen og KL er derudover enige om skabe større lighed i sundhed ved bl.a. at styrke forebyggelsesindsatsen. Parterne er enige om, at kommunerne fortsat skal udvikle den kommunale forebyggelse af bl.a. rygning og overvægt.

Fremtidens sundhedsvæsen

Vi har et godt sundhedsvæsen i Danmark. Men der er også udfordringer – i dag og i de kommende år. Der kommer flere ældre, og antallet af personer med en eller flere kroniske sygdomme stiger, ligesom der kommer flere borgere med psykiske lidelser. Udviklingen risikerer at sætte sundhedsindsatser i kommuner og regioner under yderligere pres i de kommende år. Mange patienter vil have gavn af behandling tættere på eget hjem. Derfor er der behov for en styrket kvalitet med en bedre forebyggende indsats samt øget sammenhæng, lighed og nærhed i tilbuddene.

Kommunerne har de seneste år styrket og udbygget deres sundhedstilbud, herunder til borgere med kroniske lidelser. Der er på den baggrund behov for nye spor i indsatsen for de kroniske patienter.

Regeringen har tilkendegivet, at den vil invitere Folketingets partier til forhandlinger om en sundhedsaftale. Forud for et regeringsudspil på området ønsker regeringen en inddragende proces, så KL, Danske Regioner, personalegrupper og øvrige interessenter kan drøfte udfordringerne på området og komme med input til løsninger herpå. KL og Danske Regioner indrages løbende heri. En større sammenhæng kræver blandt andet et styrket samarbejde mellem de centrale aktører – praktiserende læger, kommuner og regioner.

Antallet af ældre borgere og personer med kroniske lidelser forventes at stige i de kommende år. Udviklingen risikerer at sætte sundhedsindsatser i kommuner og regioner under yderligere pres i de kommende år. Regeringen, Danske Regioner og KL vil gennem en analyse undersøge mulighederne for omkostningseffektive løsninger uden for hospitalerne med fokus på forudsætningerne for og potentialerne i at løse udvalgte opgaver uden for hospitalerne.

Kommunerne indtager i dag en væsentlig rolle i sundhedsvæsenet, hvor flere opgaver skal løses tættere på borgerne. Kommunerne har et godt udgangspunkt for at videreudvikle det nære sundhedsvæsen i form af hjemmesygepleje, midlertidige pladser, sundhedscentre, træningsfaciliteter mv. De kommunale sundhedstilbud nær borgerne skal sikre bedre sammenhænge for patienterne og medvirke til at forebygge indlæggelser, så sygehusene aflastes.

Den nære sundhed

De nationale mål på sundhedsområdet understøtter en ambitiøs, fælles retning for udviklingen af området til gavn for patienterne. Kommunerne vil i det videre arbejde fortsætte kvalitetsforbedringerne både i kommunerne og i samspillet mellem kommuner, almen praksis og

sygehuse. Parterne er i forlængelse heraf enige om at fortsætte videreudviklingen af de aftalte underliggende indikatorer, som viser udviklingen for de nationale mål på relevante indikatorer.

Deling af systematisk viden om indsatser og resultater i ældre- og sundhedsplejen i kommunerne er et vigtigt redskab til at understøtte sammenhængende patientforløb, kvalitetsudvikling samt styring og opfølgning i det nære sundhedsvæsen. Parterne er derfor enige om, med afsæt i kommunernes arbejde med Fælles Sprog III, at nedsætte en arbejdsgruppe i 2019, der skal tilvejebringe grundlaget for en indberetningsvejledning for kommunerne med henblik på systematisk ensartet kommunal indberetning. I forlængelse af aftale om kommunernes økonomi for 2019 stiller kommunerne data fra Fælles Sprog III til rådighed fra de første kommuner i 2019 og fra alle øvrige kommuner med udgangen af 2020.

Der er gennemført et fælles arbejde om den kommunale sundhedsindsats som opfølgning på sidste års økonomiaftale. I samarbejde med kommunerne er der i den forbindelse udarbejdet et inspirationskatalog baseret på kommunale erfaringer, som kan understøtte kommunernes samarbejde og udbredelse af god praksis. Parterne vil samle op på rapportens anbefalinger, og KL vil videreformidle inspirationskataloget.

Den kommunale medfinansiering (KMF) har i 2018 været præget af større udsving end normalt, og der er derfor igangsat en analyse af de konstaterede udsving. Samtidig er den løbende kommunale afregning af KMF i 2019 fastfrosset svarende til de budgetterede udgifter. Regeringen tilkendegiver, at denne fastfrysning af den løbende kommunale afregning videreføres i 2020. Parterne vil i efteråret 2019 drøfte resultaterne af den igangsatte analyse, herunder efterreguleringen.

En tryk alderdom

Den demografiske udvikling med et stigende antal plejekrævende ældre borgere stiller til stadighed krav til nye måder at løse opgaverne på i ældreplejen. Det indebærer et bredt fokus på en effektiv og innovativ opgaveløsning i kommunerne samt en statslig regulering på området, der understøtter dette.

Regeringen og KL er på den baggrund enige om at identificere nye veje til håndtering af de demografiske udfordringer på ældreområdet. Det handler i høj grad om at hjælpe de ældre til at bibeholde deres funktionsevne og helbredstilstand så længe som muligt, så de kan være så selvhjulpne som muligt. Det handler derudover om, at de medarbejdere, der skal løfte opgaven, er motiverede og oplever dokumentationskrav som meningsfulde og nødvendige. Konkret vil regeringen og KL igangsætte et arbejde, der skal undersøge, hvorfor nogle centrale og decentrale dokumentationskrav i ældreplejen opleves som unødvendige med det mål at reducere dokumentationsbyrden. Arbejdet skal have fokus på at frigøre tid til indsatsen for de ældre og dermed understøtte værdighed og selvbestemmelse for den enkelte ældre borger.

Parterne er samtidig enige om fortsat at understøtte et løbende fokus på kvaliteten og resultaterne af indsatsen. På baggrund af afrapporteringen fra arbejdsgruppen for udvikling af kvalitetsindikatorer i ældreplejen er der opstillet tre kvalitetsindikatorer på ældreområdet, som skal styrke fokus på kvaliteten og effekten af indsatserne i ældreplejen.

Indikatorerne indgår i den løbende lokale kvalitetsudvikling og offentliggøres samlet en gang årligt. Regeringen og KL er enige om at følge op på kvalitetsindikatorerne og datagrundlaget i ældreplejen. Der er enighed om løbende at vurdere behovet for justeringer og evt. udvikling af nye kvalitetsindikatorer. Der er endvidere enighed om, at der i forlængelse af anbefalingerne fra arbejdsgruppen for udvikling af kvalitetsindikatorer i ældreplejen etableres én samlet årlig national brugertilfredshedsundersøgelse blandt modtagere af hjemmehjælp og på plejecentre. Regeringen og KL drøfter den nærmere tilrettelæggelse.

Mere personale og bedre arbejdsforhold

Social- og sundhedspersonale og sygeplejersker varetager en lang række kerneopgaver i ældreplejen og i det offentlige sundhedssystem, og det er vigtigt, at der er tilstrækkeligt med medarbejdere til at sikre, at alle borgere og patienter får den bedste behandling og pleje.

Det er en fælles ambition, at der skal uddannes og ansættes flere social- og sundhedsmedarbejdere, at arbejdsforholdene forbedres, at flere medarbejdere får mulighed for at gå op i tid og at nedbringe sygefravær, samt at medarbejdernes kompetencer udnyttes bedst muligt. Udfordringerne er sammensatte, og der er flere veje til at løse dem. Noget skal løses inden for sektorernes eget arbejdsgiveransvar, noget skal understøttes via fælles tiltag. Regeringen, KL og Danske Regioner er i forlængelse heraf enige om at nedsætte en task force, der frem mod et sundhedsudspil får til opgave at drøfte vejene til realisering heraf over de kommende år, herunder en langvarig plan for rekruttering af social- og sundhedsmedarbejdere.

6. Psykiatri

Der er enighed om, at psykiatrien er et væsentligt fokusområde som skal styrkes. Det skal bygge ovenpå tidligere prioriteringer. Med finansloven for 2019 og Aftale om satspuljen på sundhedsområdet for 2019-2022 blev der afsat ca. 0,3 mia. kr. årligt, hvoraf mere end 0,2 mia. kr. er permanente, til en styrkelse af indsatsen for mennesker med psykiske lidelser på tværs af kommuner og regioner mv. Midlerne skal bl.a. skal gå til etablering af tidligere og lettilgængelige indsatser for særligt børn og unge med psykisk mistrivsel og psykiske lidelser, en styrkelse af psykologbehandlingen for angst og depression, bedre sammenhæng på tværs af indsatser samt en bedre og mere intensiv behandling af de mest syge psykiatriske patienter.

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om, at kommuner og regioner vil arbejde målrettet på at implementere initiativerne fra de to oven for nævnte aftaler med henblik på at styrke indsatsen for mennesker med psykiske lidelser eller tegn herpå.

10-årsplan for psykiatri

Det er en væsentlig prioritering for regeringen og KL at styrke psykiatrien. Regeringen vil løfte psykiatrien og vil igangsætte et arbejde med henblik på at udarbejde en 10-års plan for psykiatrien med forpligtende mål om blandt andet at mindske antallet af genindlæggelser, nedbringe ventetiden og øge gennemsnitslevealderen for borgere med psykisk sygdom. Planen vil bl.a. indeholde initiativer målrettet forebyggelse af psykisk sygdom, bedre sammenhæng i behandlingsforløb, en udvidelse af psykologordningen samt forøget kapacitet i psykiatrien.

Regeringen tilkendegiver, at KL og Danske Regioner vil blive inddraget i arbejdet med en 10-årsplan, så lokal forankring og ejerskab sikres med henblik på at gøre en forskel for mennesker med psykiske lidelser.

Sammenhæng i indsatsen for borgere med psykisk sygdom og samtidigt misbrug

Mennesker, der har brug for behandling af både psykiske lidelser og misbrug, oplever alt for ofte, at hjælpen er usammenhængende og utilstrækkelig. Parterne er derfor enige om, at der er behov for at ændre den nuværende ansvarsfordeling mellem regioner og kommuner for denne gruppe mennesker med henblik på at sikre en mere sammenhængende og helhedsorienteret indsats.

En ændret ansvarsfordeling skal ses i sammenhæng med udviklingen af det øvrige psykiatriske område. Regeringen vil som led i udarbejdelsen af en 10-årsplan for psykiatrien undersøge modeller for en ændret ansvarsfordeling som en af de første prioriteter. KL og Danske Regioner vil blive inddraget i dette arbejde.

Særlige pladser i psykiatrien

Som led i indsatsen for at foregribe vold og udadreagerende adfærd på landets botilbud er der med tidligere satspuljeaftaler tilvejebragt medfinansiering til etablering af 150 nye særlige pladser i psykiatrien. Pladserne er målrettet en særligt udsat gruppe af borgere med svære psykiske lidelser og særlige sociale problemer, og som vurderes til at være eller i risiko for at blive til fare for andre. Der er medio 2019 etableret 135 pladser.

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om, at indsatsen over for den særlige gruppe af borgere er vigtig. Parterne konstaterer samtidig, at udnyttelsesgraden for pladserne er stigende efter en lovændring i foråret 2019, der justerede visitationskriterierne, men fortsat er for lav. Der er i forlængelse heraf enighed om, at de særlige pladser og integrationen med den øvrige psykiatri og socialpsykiatri tages op i den kommende 10-årsplan for psykiatrien.

7. Beskæftigelse

Kommunerne overtog det samlede ansvar for beskæftigelsesindsatsen i 2009. Siden har jobcentrenes opgaver og rammer undergået væsentlige ændringer. Refusionsreformen har bl.a. betydet, at kommunerne har fået et mere entydigt incitament til at investere i effektive indsatser, der virker for den enkelte borger. Samtidig har bl.a. reformen af førtidspension og fleksjob betydet, at dele af beskæftigelsesindsatsen i højere grad har fokus på at hjælpe ledige med nedsat arbejdsevne ind på arbejdsmarkedet. Der er således sket en udvikling i sammensætningen af de borgere, som får en indsats i jobcentrene – og derved i jobcentrenes rolle og opgaver.

I de seneste år er der sket en stigning i jobcentrenes administrative udgifter samtidig med, at antallet af offentligt forsørgede er faldet markant. Det kan fx skyldes ændringen i målgruppesammensætning, krav i lovgivningen og kommunernes øgede incitament til at investere i en aktiv indsats. Det er vigtigt, at ressourcerne investeres i de indsatser, der gør størst gavn for

borgerne. Tidligere analyser peger på, at der er en variation i jobcentrenes ressourceforbrug og borgernes overgang til beskæftigelse. Analyserne kommer imidlertid ikke med entydige svar på, hvilke jobcentre der får mest ud af ressourcerne og hvorfor.

Regeringen og KL vil derfor igangsætte et opfølgende arbejde, der skal undersøge udviklingen i sammensætningen af jobcentrenes målgrupper og udgifter hertil. Derudover skal arbejdet tage skridtet videre fra benchmarking til benchlearning med henblik på at udvikle kommunernes indsats og sikre rammerne for en effektiv og effektiv indsats. Arbejdet skal bidrage til at udbrede virksomme metoder og tilgange i beskæftigelsesindsatsen.

Der igangsættes derudover en særskilt kortlægning og undersøgelse af integrationsindsatser og -projekter med henblik på at understøtte en mere sammenhængende og effektiv indsats med særligt fokus på at øge beskæftigelsen blandt ikke-vestlige indvandrere og flygtninge. Der vil blive lagt vægt på at samle eksisterende dokumentation med henblik på at belaste medarbejderne inden for området mindst muligt.

Regeringen og KL er enige om at videreudvikle myndighedssamarbejdet International Citizen Services. Regeringen og KL drøfter derfor, om samarbejdet kan forenkles ved, at en række borgerservices overflyttes fra staten til kommunerne. Regeringen og KL ønsker at sikre åbningstider, der matcher den lokale efterspørgsel. Antallet af konkrete lokationer af yderligere ICS-centre drøftes ligeledes.

Der har vist sig en problemstilling på pensionsområdet om efterregulering af pension, hvor afgørelser fra Ankestyrelsen har medført, at Udbetaling Danmark skal ændre sin praksis. Denne ændring indebærer væsentlige økonomiske og administrative konsekvenser for Udbetaling Danmark. Der pågår et arbejde om håndtering af problemstillingen.

Regeringen og KL anerkender begge problemstillingen. Parterne er derfor enige om, at der som opfølgning på *Aftale om kommunernes økonomi for 2020* umiddelbart efter indgåelse af en aftale, skal være en dialog mellem parterne med henblik på at sikre en fælles håndtering af problemstillingen.

Parterne er enige om at samle op på erfaringer med Udbetaling Danmark, herunder de økonomiske resultater og organisatoriske styringsmekanismer.

8. Klima

Verden og Danmark står i en klimakrise, der stiller højere krav end nogensinde før til ambitionsniveauet på hele det grønne område.

Regeringen har med *Retfærdig retning for Danmark* sat en ny retning, hvor Danmark vil hæve ambitionerne for klima, miljø og natur. Danmark skal være en grøn stormagt og påtage sig det internationale lederskab for den grønne omstilling. Derfor har regeringen sat et meget ambitiøst mål om, at Danmark skal reducere sine udledninger af drivhusgasser med 70 pct. i 2030 ift. 1990.

Det kræver en enorm indsats, der skal forankres bredt i den offentlige sektor. Det gælder både i staten, kommunerne og regionerne.

Regeringen vil løbende inddrage KL og Danske Regioner samt andre relevante interessenter i arbejdet med den grønne omstilling med det mål for øje at sikre en solid kvalificering og forankring af den samlede klimaindsats. KL vil medvirke aktivt i arbejdet og bidrage med input på baggrund af kommunernes lokale erfaringer.

Det gælder bl.a. på forskellige områder som fremme af en strategi for cirkulær økonomi, omstilling til et mere energieffektivt samfund, klogere affaldssortering og omstilling af den offentlige sektors indkøb, så det i højere grad understøtter den grønne omstilling.

9. Øvrige områder

Verdensmål

Regeringen og KL er enige om aktivt at arbejde for FN's 17 verdensmål. Verdensmålene og 2030-dagsordenen sætter retningen for en mere bæredygtig fremtid, hvor der er fokus på økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed. Kommunerne står for hovedparten af den borgernære velfærd. *Aftalen om kommunernes økonomi for 2020* er på den baggrund et vigtigt bidrag til implementeringen af verdensmål 3 (sundhed og trivsel), verdensmål 4 (kvalitetsuddannelse) og verdensmål 11 (bæredygtige byer og lokalsamfund), som bringer Danmark i en mere bæredygtig retning.

It-system til beregning af ejendomsskat

Regeringen og KL er enige om, at Skatteministeriet overtager kommunernes it-system E&E (Ejendomsskat og Ejendomsbidrag). Skatteministeriet overtager E&E til den forventede anlægsværdi. Der er enighed om de kommunaløkonomiske konsekvenser heraf.

COI

Der var i foråret 2019 enighed om en ny strategi for COI, hvor fokus er på at understøtte innovationsfokus i den offentlige sektors samarbejde med den private sektor samt bidrage til udbredelse af velafprøvede teknologiske løsninger og nye, lovende teknologier. Regeringen, KL og Danske Regioner er som opfølgning herpå enige om at forlænge bevillingen til COI til og med 2021.

Kommunale samarbejder

Regeringen og KL er enige om, at øget kommunalt samarbejde om myndighedsopgaver kan understøtte den faglige kvalitet på områder med behov for særlig ekspertise. Regeringen og KL vil derfor igangsætte et arbejde med at udarbejde forslag til nye samarbejdsmuligheder om myndighedsopgaver på udvalgte opgaveområder. Der tages udgangspunkt i en model med frivillig delegation af myndighedsopgaver mellem kommunalbestyrelser, der samtidig sikrer en klar ansvarsplacering, herunder på det politiske niveau, for de opgaver, der indgår i et samarbejde. Der er også enighed om at drøfte kommunale ønsker om mere fleksibel adgang til at samarbejde om løsning af driftsopgaver.

Parallelsamfund

En bred kreds af partier i Folketinget vedtog i foråret 2018 en aftale om opgør med parallelsamfund. Her spiller kommunerne en central rolle i opgøret med ghettoområderne, hvor der i de kommende år skal gennemføres gennemgribende fysiske forandringer i de udsatte boligområder. Det er en markant omstillingsproces, og det kræver en lang og konstant indsats.

Regeringen og KL er derfor enige om at følge tæt op på den implementeringsproces, som er i gang, herunder at følge op på økonomien. Det er en forudsætning for økonomien, at Landsbyggefonden – inden for rammerne af de gældende regler for tildeling af støtte – dækker udgifter til støtteberettiget renovering, huslejenedsættelser, boligsociale indsatser, indfrielse af restgæld, infrastrukturforbedringer og nedrivninger i de udsatte boligområder

Bilag 1. En brugervenlig digital offentlig sektor

Danmark er i front, når det gælder offentlig digitalisering. Det tætte samarbejde mellem kommunerne, regionerne og staten gør, at den offentlige sektor i dag kan tilbyde en effektiv og tidssvarende service til gavn for danskerne. Selvbetjeningsløsninger, NemID og Digital Post gør hverdagen nemmere, og tilfredsheden med løsningerne er høj. Den digitale udvikling vil også i de kommende år muliggøre en hurtigere og nemmere service og bidrage til at styrke velfærden. Samtidig er vi nået langt med at opbygge en fælles infrastruktur på sundhedsområdet, som binder sundhedsindsatsen i kommuner, regioner og praksissektoren sammen til gavn for både patienter, pårørende og sundhedsprofessionelle.

Regeringen, KL og Danske Regioner er derfor enige om at fortsætte det tætte samarbejde og videreføre initiativerne i digitaliseringspagten fra foråret 2019. Det skal bidrage til, at den offentlige sektor fortsat opfylder borgernes forventninger til en digital og sammenhængende service.

Fremtidssikring af den fællesoffentlige infrastruktur

Danmarks digitale infrastruktur skal fremtidssikres, så borgerne fortsat møder sikre, fleksible og brugervenlige løsninger. Regeringen, KL og Danske Regioner er derfor enige om finansieringen af næste generation MitID, NemLog-in og Digital Post. Det centrale nettofinansieringsbehov udgør i perioden 2018-2031 1,5 mia. kr. For 2020 er den kommunale og regionale andel af det centrale nettofinansieringsbehov henholdsvis 47,6 mio. kr. og 23,8 mio. kr.

Implementeringen af de nye infrastrukturløsninger er en betydelig opgave og udgift for både kommuner, regioner og statslige myndigheder. Som hidtil afholdes de enkelte myndigheders omkostninger til lokale omstillinger af myndighederne selv.

Investeringsfond for nye teknologier og digitale velfærdsløsninger

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om at etablere en investeringsfond på 200 mio. kr. i perioden 2019-2022, der skal sikre erfaringer til at løfte kvaliteten og kapaciteten i fremtidens offentlige sektor. Investeringsfonden skal blandt andet medfinansiere 15 signaturprojekter om kunstig intelligens i kommuner og regioner. Parterne er enige om at udmønte 20,0 mio. kr. i 2019 og 47,0 mio. kr. i 2020 til signaturprojekter.

Regeringen, KL og Danske Regioner endvidere enige om at fortsætte arbejdet med telemedicinsk tilbud til borgere med hjertesvigt i regi af den nationale bestyrelse for sundheds-it.

Bedre overblik og mere gennemsigtighed

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om at etablere *Mit Overblik*, der skal give borgeren adgang til egne væsentlige data på en lettilgængelig måde i årlige etaper frem mod 2024. På kommunernes område er parterne enige om, at oplysninger om økonomiske ydelser løbende gøres tilgængelige på *Mit Overblik* i 2020. På sundhedsområdet er parterne enige om, at oplysninger fra aftaleoversigt og stamkort tilsluttes *Mit Overblik* i takt med kommunernes og regionernes implementering af *Et samlet patientoverblik*.

Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2016-2020

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om at fortsætte det tætte samarbejde om at skabe en digital og brugervenlig offentlig sektor. Parterne er derfor enige om at bekræfte den økonomiske ramme for den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2016-2020 for den resterende periode.

Parterne er endvidere enige om, at det fællesoffentlige samarbejde om digitalisering og data skal tilrettelægges på en enkel og fleksibel måde med mulighed for løbende prioritering af initiativer og indsatser. Derfor etableres en ny og mere enkel governancestruktur.

Yderligere er parterne enige om at drøfte det fremtidige fællesoffentlige samarbejde om digitalisering i foråret 2020 med henblik på en aftale i forbindelse med aftalerne om den kommunale og regionale økonomi for 2021.

Regeringen, KL og Danske Regioner er i den forbindelse enige om at tilbageføre i alt 15 mio. kr. til kommunerne i 2019-2021 og 4 mio. kr. til regionerne i 2019.

Cyber- og informationssikkerhed

Det er afgørende for tilliden til den offentlige sektor, at myndighedernes forvaltning af data sker på en gennemsigtig og sikker måde. Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om at prioritere arbejdet med cyber- og informationssikkerhed på tværs af den offentlige sektor.

Sundhedssektorens parter har i fællesskab udarbejdet en strategi for cyber- og informationssikkerhed i sektoren med 17 konkrete indsatser. I forlængelse af strategien er parterne endvidere enige om i fællesskab at analysere og konkretisere behov og prioriteringer for sundhedssektorens trinvis styrkelse af cyber- og informationssikkerheden med udgangspunkt i en risikobaseret tilgang.

Parterne er enige om at fortsætte arbejdet frem mod aftalerne om den kommunale og regionale økonomi for 2021.

Opfølgning på Strategi for digital sundhed 2018-2022

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om at understøtte sammenhæng og et bedre digitalt samarbejde med et samlet patientoverblik for patienter, pårørende og sundhedsprofessionelle. Parterne har påbegyndt implementering af de fælles løsninger Aftaleoversigt og Fælles Stamkort med fælles takt i indsatsen. Der er enighed om, at alle kommuner og regioner har taget løsningerne i brug inden udgangen af tredje kvartal 2021. Tidsplanen forudsætter, at der er enighed mellem parterne om, at staten har leveret de nødvendige forudsætningskabende leverancer senest 1. januar 2020. I regionerne foretages fuld integration i de elektroniske patientjournaler. Der udmøntes i alt 60 mio. kr. fra Digitaliseringsfonden til arbejdet i 2019, hvilket medfører, at der overføres 10 mio. kr. til kommunerne og 10 mio. kr. til regionerne.

Endvidere er regeringen, KL og Danske Regioner enige om at benytte patientrapporterede oplysninger (PRO) til at samarbejde om patientcenteret behandling inden for hjerterehabilitering og diabetes. Parterne gennemfører derfor en række piloter i 2020 med henblik på at forberede national udbredelse.

Digitalt sundhedskort

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om at udvikle et digitalt sundhedskort til de borgere, som ønsker det. Et digitalt sundhedskort skal være med til at lette borgernes hverdag og skabe en fleksibel og tidssvarende service. Parterne er enige om at arbejde for, at en væsentlig del af borgerne på sigt vælger kun at have det digitale sundhedskort. Kommuner og regioners omkostninger til udvikling af sundhedskortet på i alt 8 mio. kr. finansieres af midler fra den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi, og driftsudgifter finansieres af bevillingen til den fællesoffentlige infrastruktur. Parterne er enige om, at det er ambitionen, at relevante offentlige ID-beviser på sigt skal være digitale, så borgerne har de offentlige løsninger lige ved hånden.

Fællesoffentlige it-systemer på sundhedsområdet

Regeringen, KL og Danske Regioner er enige om, at udgifter til drift, vedligehold og udvikling af en række fællesoffentlige it-systemer på sundhedsområdet udgør 75,6 mio. kr. (2019-pl) i 2020, heraf 37,0 mio. kr. fra regionerne og 23,7 mio. kr. fra kommunerne. Heri indgår 3,4 mio. kr. til drift af nye forretningsservices og 7,8 mio. kr. til drift af en række MedCom-løsninger.